

กลุ่มเครือข่ายเกษตรกรมัยยืน

จังหวัดลำพูน ตำบลหนองหนาม อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ประวัติและความเป็นมา

“เครือข่ายเกษตรกรมัยยืนจังหวัดลำพูน” ที่เกิดจากการรวบรวมองค์ความรู้ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดลำพูน และการรวมตัวกันของเกษตรกรที่มีแนวคิดและหัวใจเดียวกัน “หัวใจอินทรีย์” ในการขับเคลื่อนการทำเกษตรแบบมัยยืน เพื่อนำไปสู่การขยายผลไปยังเกษตรกรรายอื่น ๆ ที่สนใจ และผู้บริโภคที่จะได้มีทางเลือกสำหรับการบริโภคอาหารที่สะอาด ปลอดภัยจากสารเคมี ซึ่งจะช่วยลดปัญหาด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ในระยะเริ่มต้นนี้เครือข่ายเกษตรกรมัยยืนที่เกิดขึ้น มีอยู่ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับเกษตรกรอินทรีย์เต็มรูปแบบ และระดับระยะการปรับเปลี่ยนเพื่อเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์เต็มรูปแบบ

การเริ่มต้นจากกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้สนับสนุนให้พี่น้องชาวบ้าน เกษตรกร หน่วยงาน องค์กร นิสิต นักศึกษา ได้ดำเนินกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดลำพูน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 ที่ค้นพบว่า สาเหตุของการเกิดหนี้สินของเกษตรกรส่วนใหญ่มาจากการลงทุนด้านการเกษตร ซึ่งเกิดจากค่าใช้จ่ายในการผลิตพืชเชิงเดี่ยวมีต้นทุนที่สูงขึ้นจากราคาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลงที่นับวันจะมีราคาเพิ่มขึ้น ในขณะที่ราคาผลผลิตกลับลดลง การใช้สารเคมีและยาฆ่าแมลงอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานานก็มีส่วนทำให้เกษตรกรหลายรายเกิดความเจ็บป่วย เกิดผลกระทบต่อผลผลิตที่ขาดการดูแลอย่างต่อเนื่อง การดำเนินโครงการวิจัยของเกษตรกรที่ได้มีการทบทวนบทเรียนการทำการ

เกษตรกรของตนเอง และร่วมกันหาทางออกด้วยการทำการเกษตรแบบผสมผสาน แทนการทำเกษตรเชิงเดี่ยวปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตจากเกษตรเคมีมาเป็นเกษตรอินทรีย์ พึ่งตนเองให้มากที่สุดเพื่อลดต้นทุนการผลิต ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอกจนสามารถทำการผลิตแบบอินทรีย์ที่ได้ปฏิเสธการใช้สารเคมีอย่างสิ้นเชิง สามารถคัดค้านสารอินทรีย์ทดแทนการใช้สารเคมีอย่างได้ผล เช่น โครงการวิจัย การศึกษาแนวทางการทำเกษตรกรรมยั่งยืนของเครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี้ จนสามารถได้รับใบรับรองแปลงเกษตรกรรมมาตรฐาน จากสมาคมมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ(มอน.) ระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (IFOAM) สถาบันบริการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์(IQS) สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์(organic Thailand: มกท.) สามารถนำผลผลิต เช่น ลำไย มะม่วง พืชผัก สมุนไพร ส่งตลาดทั้งภายในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่องในราคาที่เป็นธรรม ส่งผลให้เกษตรกรหลายรายหลุดพ้นจากภาวะหนี้สินของตัวเองได้ จนนำไปสู่การเชื่อมโยงกับเครือข่ายเกษตรกรรมแบบยั่งยืนทั้งในระดับจังหวัดและระดับภาค ภายใต้การดำเนินงานของโครงการวิจัย **“นวัตกรรมองค์กรเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูน”** ที่ได้มีการค้นหาศักยภาพของเกษตรกรในพื้นที่ต่าง ๆ ในจังหวัดลำพูน พร้อมทั้งแสวงหาจัดการกลไกที่จะสนับสนุนแนวทางการดำเนินงานเกษตรกรรมยั่งยืนในจังหวัดลำพูน ให้สามารถขับเคลื่อนสนับสนุนเกษตรกรได้อย่างเหมาะสม เป็นการสร้างพื้นที่ทางเลือกให้กับเกษตรกรและผู้บริโภคที่จะสามารถมีผลผลิตที่ปลอดภัยไว้เป็นทางเลือกให้กับตนเอง

จุดเริ่มต้นของการรวมตัวเกษตรกรในการขับเคลื่อนเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูน จากกลุ่มเกษตรกรจำนวน 4 กลุ่ม เมื่อปี 2554 จนปัจจุบันมีกลุ่มเกษตรกรที่เป็นแหล่งเรียนรู้ของเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูนทั้งหมดจำนวน 17 กลุ่ม/แหล่งเรียนรู้ โดยมีเกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรมจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 500 คน มีผลผลิตที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในหลายระดับ เช่น ผลไม้อินทรีย์ ข้าวอินทรีย์ ข้าวกล้องอินทรีย์ ข้าวกล้องงอกอินทรีย์ พืชผักอินทรีย์ (ผักสลัด ผักพื้นบ้าน พืชผักอื่นๆ) สมุนไพรอินทรีย์ เป็นต้น

ปัจจุบันเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน มีอยู่ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับเกษตรอินทรีย์เต็มรูปแบบ และระดับระยะการปรับเปลี่ยนเพื่อเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์เต็มรูปแบบ ซึ่งมีการจัดการระบบผลิตและการจัดการกลุ่มของสมาชิกในเครือข่าย โดยเครือข่ายมีการจัดการระบบผลิตและการจัดการกลุ่มของสมาชิกในเครือข่ายกระจายทั้ง 8 อำเภอในจังหวัดลำพูน ทั้งนี้เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูนได้ดำเนินการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในนาม “สมาคมเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูน Sustainable Agricultural Lamphun Network”

วัตถุประสงค์ของเครือข่าย

1. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดลำพูน
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการทำเกษตรกรรมแบบยั่งยืน
3. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงของเกษตรกรในการผลิต การแปรรูป การตลาดที่เป็นเป็นธรรมและยั่งยืน
4. เพื่อพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนในจังหวัดลำพูน

สถานที่ตั้ง

มูลนิธิสวนพุทธธรรม 116 ม.5 บ้านหนองเหียง ต.หนองหนาม
ถนนเลี่ยงเมือง อ.เมือง จ.ลำพูน 51000

สำนักงานประสานงาน สถาบันวิจัยทริภุญชัย ศูนย์ประสานงานวิจัย
เพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูน 192 หมู่ 2 ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 51000
โทรศัพท์/โทรสาร 053-563780

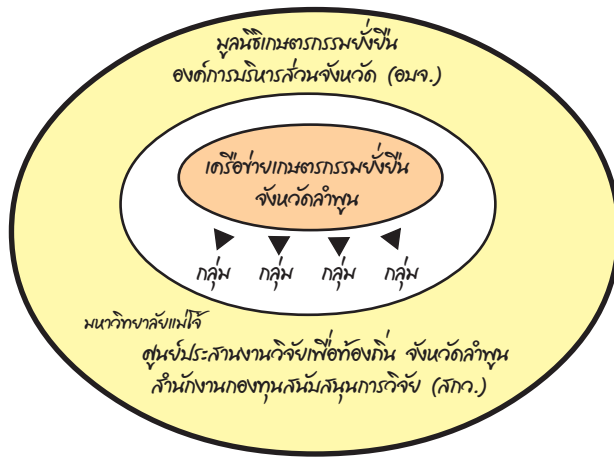
โครงสร้างการบริหาร

โครงสร้างการบริหารสมาคมเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูน

1. นางกัลยา ใหญ่ประสาน	ประธานกรรมการ/นายกสมาคม
2. นายอดิศักดิ์ จันทะราชา	รองประธาน/อุปนายกสมาคม คนที่ 1
3. นายกมลศิษฐ์ โชคไชยวงศ์	รองประธาน/อุปนายกสมาคม คนที่ 2
4. นางสาวศิริขวัญ อุทา	เหรัญญิก
5. นางจิตตานันท์ ประเสริฐศฤง	ผู้ช่วยเหรัญญิก
6. นายกำธร ธิฉลาด	นายทะเบียน
7. นางวันเพ็ญ พรินทรากุล	เลขานุการ
8. นายอินจันทร์ นันจิตลัก	ผู้ช่วยเลขานุการ
9. นายศิลาศักดิ์ วินันต์	ประชาสัมพันธ์
10. นายพัฒนะ ทุนอินทร์	ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์

11. นายภาณุพงศ์ ไชยวรรณ ปฏิคม
12. นายบุญส่ง เวศยาสิรินทร์ ผู้ช่วยปฏิคม
สมาชิก (ช่วงก่อตั้ง)

นายสมควร มาจันทร์
นายมนัส กายาเมา
นางวรรณิภา ปัญญาภรณ์
นางสุพิน มีรักษา
นายทองดี อินดีะ
นายเสาร์แก้ว ทาระศักดิ์
นางขวัญฤทัย รัตนพรหม
นางแสงจันทร์ มะโนสร้อย
นายประวิทย์ แปะคำ
นางพนารัตน์ คำภีคำ
นายสวัสดิ์ ไชยวรรณ
นายสมัย แก้วสุศรี
นายสุทัศน์ กันทะทอง
นายณรงค์ ทะภาค
นายสายันต์ มาลี
นางอุษา วีระชะ
นายฉลวย แก้วเล็ก
นายอนันต์ ชัยธรรม
นายเกียรติพงศ์ ลังกาพินธุ์
น.ส.แสงจันทร์ มะโนสร้อย
นายกำพล หมอกมุงเมือง
นายปฏิพงษ์ เตชะนา
นายสุพัฒน์ วงศ์ไชย
นางธนภร นองสมุท

ภาพ การบริหารจัดการเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดลำพูน

นอกจากเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดลำพูนจะมีโครงสร้างของเครือข่ายผ่านสมาชิกและคณะกรรมการของเครือข่ายแล้ว ในการบริหารจัดการ เครือข่ายจะเชื่อมโยงการทำงานกับกลุ่มต่างๆที่เป็นสมาชิกในเครือข่าย ซึ่งกระจายอยู่ในหลายพื้นที่ ด้วยกิจกรรมที่เครือข่ายจัดขึ้น เช่น กิจกรรมอบรม แนวคิดและการทำเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายให้กับสมาชิกในเครือข่าย ที่จะจัดขึ้นที่มูลนิธิสวนพุทธธรรม กิจกรรมมหกรรมเกษตรอินทรีย์ จังหวัดลำพูน และการให้ผู้นำหรือปราชญ์ของกลุ่มสมาชิกมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ในกิจกรรม อบรมหรือศึกษาดูงานในพื้นที่กับเกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป

โดยทั้งนี้ กลุ่มสมาชิกของเครือข่ายจะมีการบริหารจัดการกลุ่มกันเอง ภายในกลุ่ม ทั้งการจัดตั้งกลุ่ม/รวมกลุ่ม ในลักษณะกลุ่ม ลุ่มน้ำ กลุ่มมีโครงสร้างกลุ่ม มีประธาน รองประธาน เลขานุการ คณะกรรมการและสมาชิก มีกฎระเบียบ กลุ่มและวาระการประชุมกลุ่มที่ชัดเจน เช่นตัวอย่าง กลุ่มเกษตรกรทำสวนผลไม้ อินทรีย์ ลุ่มน้ำลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกของเครือข่ายฯ ที่เป็นการ รวมกลุ่มกันของเกษตรกรในอำเภอลี้ (ปัจจุบันมีการจดทะเบียนเป็นกลุ่มสหกรณ์)

เพื่อผลิตเกษตรกรรมอินทรีย์และรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาเรื่องหนี้สินที่เกิดจากการทำเกษตรเคมี รวมทั้งเพื่อแลกเปลี่ยนปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยชีวภาพ ตลอดจนการสร้างมาตรฐานรับรองผลผลิตของเกษตรกร เช่น Organic Thailand เป็นต้น การสร้างตลาดของเกษตรกรเองและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาการทำเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มและขยายไปยังกลุ่มอื่นๆ ทั้งภายในเครือข่ายและนอกเครือข่าย

นอกจากการบริหารจัดการของเครือข่ายจะเชื่อมโยงกับองค์กรภายนอกที่สนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายและสมาชิก ในด้านองค์ความรู้ เงินทุน การตลาดและการประชาสัมพันธ์ เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด มหาวิทยาลัย แม่โจ้ ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ผลิตภัณฑ์ของเครือข่าย

เครือข่ายมีผลผลิตของสมาชิกกลุ่มในเครือข่ายในพื้นที่อำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอทุ่งหัวช้าง อำเภอลี้และอำเภอเมือง เช่น ผักสลัด ข้าวกล้อง ข้าวกล้องงอก อาทิ

1) มุฉินิธิสวนพุทธธรรมผลิตผักสลัด โดยมีระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับประเทศ คือ Organic Thailand

2) กลุ่มผักอินทรีย์ดอยหลวง ผลิตผัก ผลไม้ เช่น ลำไย และปุ๋ยชีวภาพ มีมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) เช่น กลุ่มสมาชิกในพื้นที่ตำบลทุ่งหัวช้าง และ มีมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล คือ IFOAM

3) กลุ่มโขงสาละวิน ผลิตข้าวอินทรีย์ ข้าวกล้องอินทรีย์ ข้าวกล้องงอกอินทรีย์ ข้าวกล้องงอกชนิดผง ที่มีมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ Organic Thailand

4) กลุ่มเกษตรกรทำสวนผลไม้อินทรีย์ ลุ่มน้ำลี้ จังหวัดลำพูน ผลิตผัก สมุนไพรและผลไม้ประจำท้องถิ่น คือ ลำไย โดยมีมาตรฐานรับรอง คือ Organic Thailand แต่สมาชิกภายในกลุ่มบางรายก็ได้รับมาตรฐานอื่น ตามที่แต่ละรายได้ขอรับรองมาตรฐานตามแปลง/พื้นที่ และชนิดพืชที่ปลูก เช่น EU IFOAM เป็นต้น

5) ศูนย์เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี้ (หน่วยเกษตรกรรมที่ 3 ศูนย์
ไล่เตียนเพื่อการเกษตร) ผลิตผัก สมุนไพรอินทรีย์ ได้รับการรับรองมาตรฐาน
เกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) Organic Thailand

นอกจากนี้จะเป็นการผลิตพืชผัก ผลไม้ ข้าว ปลอดภัย อยู่ในระหว่าง
การปรับเปลี่ยน โดยมีกระบวนการตรวจสอบมาตรฐานทั้งการตรวจสอบภายใน
กันเองกับเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูน และกับหน่วยงานภายนอกต่างๆ

ผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอกและข้าวกล้อง

ผักปลอดสารพิษ

ปุ๋ยมูลไส้เดือน

การเข้าสู่เกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์

ทำไมถึงเข้าสู่เกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์

เครือข่ายต้องการให้เกิดการผลิตเกษตรโดยผู้ผลิตอินทรีย์ คือ เกษตรกรที่มีความต้องการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อผลิตผลผลิตที่ปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภคและให้เกิดการขับเคลื่อนการทำเกษตรแบบยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การขยายผลไปยังเกษตรกรรายอื่นๆ ที่สนใจ และผู้บริโภคที่จะได้มีทางเลือกสำหรับการบริโภคอาหารที่สะอาด ปลอดภัยจากสารเคมี ซึ่งจะช่วยให้ลดปัญหาด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

การดำเนินงานใน 6 ระบบ

แนวคิดหลักการของเครือข่าย

เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดลำพูน เครือข่ายมีแนวคิดหลัก การในการดำเนินเครือข่าย คือ ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยคนอินทรีย์ โดยเกษตรกรที่มีแนวคิดและหัวใจเดียวกัน “หัวใจอินทรีย์”

รูปแบบและวิธีการดำเนินงานใน 6 เรื่อง ได้แก่การจัดการเรียนรู้ มาตรฐานความปลอดภัย การผลิตและการจัดการกลุ่ม การกระจายสินค้า การเชื่อมโยงผู้บริโภค การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ มีรายละเอียดดังนี้คือ

การจัดการเรียนรู้

อาศัยกลไกในการสร้าง/ผลิตคนให้เป็น “อินทรีย์” ด้วยองค์ความรู้ผ่านวิธีต่างๆ ดังนี้ คือ

- 1) ใช้ฐานวิจัยในการเรียนรู้
- 2) แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ (มีกิจกรรมเสวนาและกิจกรรมทางศาสนา)
- 3) มีกลไกในการสร้างองค์ความรู้ ผ่านการคัดเลือกปราชญ์ (ผู้นำ/สมาชิกเครือข่าย) มูลนิธิสวนพุทธธรรม (เป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้) และงานวิจัยท้องถิ่น และมีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้

หรือฟาร์มต้นแบบด้านเกษตรกรรมยั่งยืนจำนวน 18 แห่ง ได้แก่ เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี้ อำเภอลี้ และอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน (มีอยู่ 3 สาขา) เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำปิงห่าง (กลุ่มเกษตรกร 84 ครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง เทศบาลตำบลอุโมงค์อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน) ศูนย์เรียนรู้วิถีเพื่อชุมชนยั่งยืนโขงสาละวิน ตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มูลนิธิสวนพุทธธรรมวัดพระธาตุหริภุญชัย บ้านหนองเหียง ตำบลหนองหนาม อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ศูนย์เรียนรู้ชุมชนเกษตรธรรมชาติแสงจันทร์ (ศูนย์ไล่เดือน) อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน เครือข่ายบริโภคผักพื้นบ้านอาหารพื้นเมือง/สมุนไพรบ้านสันตปเต่า อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ศูนย์เรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน ตำบลป่าไผ่ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ศูนย์เรียนรู้ตามแนวพัฒนาที่ดิน บ้านวังมุย ตำบลประตู่ป่าอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ บ้านป่ายาง ตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านพันตาเกิน ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ศูนย์การเรียนรู้สุขภาพพึ่งตนเองวังสะแกง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน กลุ่มหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านศรีดอนไชย ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน กลุ่มเกษตรกรดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลทาทุ่งหลวง และตำบลทากาศ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ศูนย์เกษตรพอเพียงแบบยั่งยืน ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และศูนย์เกษตรกรรมยั่งยืนตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน มีศูนย์การเรียนรู้หลายแห่งได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตจากหน่วยงานองค์กร บางแห่งกำลังอยู่ในระหว่างกระบวนการรับรองมาตรฐาน ที่มีทั้งมาตรฐานแบบปลอดภัย และอินทรีย์ โดยแหล่งการเรียนรู้เหล่านี้ได้กระจายอยู่ 8 อำเภอในจังหวัดลำพูน โดยเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกแหล่งเรียนรู้ โดยกำหนดคุณสมบัติที่สำคัญของฟาร์มต้นแบบดังนี้

คุณสมบัติที่สำคัญของฟาร์มต้นแบบ

- 1) กระบวนการผลิต-บริโภคมีความปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
- 2) พึ่งพาปัจจัยการผลิต การบริโภคจากภายนอกน้อยที่สุด โดยยึดหลัก “การพึ่งตนเอง”
- 3) มุ่งองค์ความรู้เฉพาะที่เกิดจากการปฏิบัติงานในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน
- 4) มีการเรียนรู้ตลอดเวลา (วิถีชีวิตแห่งการเรียนรู้) ทั้งการศึกษาดูงาน การทดลองปฏิบัติและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน
- 5) มีการจัดการแรงงานที่เหมาะสม เช่น การเอามือเอารัน (ลงแขก) และให้ความสำคัญกับ กลุ่ม/เครือข่าย
- 6) มีการวางแผนการผลิต การบริโภค การตลาด ที่สอดคล้องกับ ภูมินิเวศน์และบริบทชุมชน
- 7) มีการเกื้อกูลกันระหว่าง คน พืช สัตว์ ภายในฟาร์มและให้ความสำคัญกับความหลากหลายของชนิดพืช สัตว์ และจุลินทรีย์ (ผู้ย่อยสลายในดิน)
- 8) ใช้ “ปัญญา” นำพาชีวิตด้วยระบบ “เศรษฐกิจพอเพียง”
- 9) การนำความรู้และภูมิปัญญาไปเอื้อเพื่อให้เพื่อนบ้าน สมาชิกกลุ่ม และสังคมให้ได้รับประโยชน์ ด้วยความเต็มใจ

- ประชาชนชาวบ้าน

มีการคัดสรรราษฎรผู้รู้ เพื่อการสร้างคนและสร้างบทเรียนความสำเร็จ โดยมีกระบวนการเตรียมคน คือ การจัดฝึกอบรมให้ความรู้กับสมาชิกในกลุ่มและเครือข่าย ด้วยการปรับโลกทัศน์ สร้างคุณค่า ให้เป็นคนดีและให้คนดีมาทำงานด้านเกษตรอินทรีย์ และให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์

- มุลินธิสวนพุทธธรรม เป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- งานวิจัยท้องถิ่น เรื่องนวัตกรรมองค์กรกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดลำพูน ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัยหรือ สกว. ในปี 2552 โดยงานวิจัยเป็นฐานในการเรียนรู้ที่สำคัญของเครือข่ายในเวลาต่อมาจนถึงปัจจุบัน

4) กระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่างๆ (ในเครือข่าย)

5) ใช้วิถีวัฒนธรรมของท้องถิ่นเชื่อมโยงกับการจัดการเรียนรู้

เช่น การจัดช่วงความรู้ เพื่อรวบรวมผู้รู้และองค์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน อีกทั้ง ในกิจกรรมดังกล่าวยังมีการนำสินค้าของกลุ่มสมาชิกในเครือข่ายมาจัดแสดง/จำหน่ายและประชาสัมพันธ์เครือข่าย ดังนั้น จึงเกิดสร้างพื้นที่ในการนำรูปธรรมมาเรียนรู้ในพื้นที่ดังกล่าวด้วย

6) มีแหล่งทุนในการจัดการเรียนรู้จากหลายแหล่ง เช่น สกว. (งานวิจัยท้องถิ่น) อบจ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นต้น

7) จัดระบบข้อมูลและถ่ายทอดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

มาตรฐานความปลอดภัยในพลผลิตเกษตร

เครือข่ายมีระบบมาตรฐานที่สื่อกับการตลาด/ผู้บริโภค ด้วยการใช้ระบบมาตรฐานคน

โดยเฉพาะกลุ่มมูลนิธิสวนพุทธธรรม มาเป็นตัวแทนในการรับรองมาตรฐานการผลิตของแต่ละกลุ่ม และใช้เป็นชื่อ/แบรนด์รับรองคุณภาพสินค้าภายใต้เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูน โดยกลุ่มสมาชิกในเครือข่ายได้ขอการรับรองมาตรฐานจากองค์กรภายนอก ตามเกณฑ์และขั้นตอนการขอการรับรองมาตรฐานในแต่ละประเภท ได้แก่ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับประเทศ คือ Organic Thailand โดยกรมวิชาการเกษตรและ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล คือ IFOAM สถาบันบริการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (IOS) เป็นต้น ซึ่งมีรายละเอียดผลผลิตและการรับรองมาตรฐานของแต่ละกลุ่ม ได้แก่

1) มูลนิธิสวนพุทธธรรมผลิตผักสลัด มีระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับประเทศ คือ Organic Thailand และ GMP (มาตรฐานการบรรจุภัณฑ์) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล คือ IFOAM

2) กลุ่มตอยหลวง ผลิตผัก ผลไม้ เช่น ลำไย และปุยชีวภาพ มีมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ภาคเหนือ (มอน.) เช่น กลุ่มสมาชิกในพื้นที่ตำบลทุ่งหัวช้าง และ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล คือ IFOAM

3) กลุ่มโฆงสาละวิน ผลิตข้าวกล้องอินทรีย์ ข้าวกล้องงอกอินทรีย์ ข้าวกล้องงอกผงอินทรีย์พร้อมซังเต็ม มีมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับประเทศ Organic Thailand ซึ่งสามารถสร้างความเชื่อใจและมั่นใจกับสินค้าของตนได้

ทั้งนี้ในกระบวนการขอการรับรองสมาชิกกลุ่มในเครือข่าย เช่น มูลนิธิสวนพุทธธรรม ได้อาศัยการสนับสนุนองค์ความรู้จากสถาบันการศึกษา คือ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (คณะผลิตกรรมการเกษตร) และหน่วยงานศูนย์บริหารศัตรูพืช จังหวัดเชียงใหม่ ในการแนะนำเทคนิคและวิธีการผลิตทั้งระบบ (เพาะปลูก การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น) เพื่อให้ ได้มาตรฐานตรงตามที่ระบบมาตรฐานได้ระบุไว้เป็นเกณฑ์ในการรับรอง

นอกจากนั้น ในกรณีกลุ่มโฆงสาละวิน และกลุ่มตอยหลวง ได้ใช้การศึกษาหาความรู้ในการผลิตตามมาตรฐาน การเรียนรู้จากกลุ่มอื่น การปฏิบัติทดลอง ซึ่งอาศัยระยะเวลาอันยาวนาน จนกระทั่ง สามารถผลิต ผลผลิตให้ออกมาได้คุณภาพตามมาตรฐานการรับรอง

อีกทั้ง สมาชิกบางกลุ่มได้สร้างมาตรฐานของกลุ่มเอง คือ การสร้างมาตรฐาน “คน” เพื่อสร้างมาตรฐานสินค้า เช่น กรณีมูลนิธิสวนพุทธธรรม ซึ่งมีกระบวนการสร้างให้ผู้ผลิตให้มีคุณธรรม ด้วยการใช้หลักธรรมะสร้างสำนึกให้ผู้ผลิต/เกษตรกรให้มีความตั้งใจในการทำเกษตรอินทรีย์ ผลิตผลผลิตเพื่อความปลอดภัยในสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค โดยผ่านกิจกรรมทางศาสนา และการฝึกอบรมความรู้ด้านการผลิตเกษตรอินทรีย์ ให้ผู้ผลิตมีศาสนาเป็นฐานในการดำเนินชีวิตการดำรงชีวิตและการผลิตเกษตรอินทรีย์ เช่น หลักธรรมะ คำสอน การรักษาศีล โดยผ่านกิจกรรมภายในเครือข่ายเช่น กิจกรรมของกลุ่มสมาชิกในสวนพุทธธรรม เป็นต้น

รวมทั้ง เครือข่ายยังได้รับการสนับสนุนจากองค์กรท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน (อบจ.) ในการสนับสนุนและผลักดันเกษตรอินทรีย์ให้เป็นนโยบายของจังหวัด จึงมีส่วนช่วยให้การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายในการได้รับการรับรองมาตรฐานอีกทางหนึ่ง

รูปแบบ/วิธีการ

- 1) กลุ่มสมาชิกเครือข่ายบางกลุ่ม ใช้แบรนด์/มาตรฐานของ “คน” (ผู้ผลิต) ที่มีคุณธรรมเป็นหลัก โดยเฉพาะในกรณีของกลุ่มมูลนิธิสวนพุทธธรรม
- 2) กลุ่มสมาชิกในเครือข่าย มีระบบมาตรฐานที่หลากหลาย ทั้งมาตรฐานที่กลุ่มรับรองเอง เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) และมาตรฐานที่ขอการรับรองจากระบบมาตรฐาน เช่น Organic Thailand มาตรฐาน IFOAM มาตรฐาน IQS เป็นต้น

3) นอกเหนือจากกระบวนการตรวจสอบจากภายนอกในแต่ละระบบมาตรฐานแล้วสมาชิกกลุ่มในเครือข่าย จะอาศัยระบบประชุมเสวนาภายในเครือข่ายเป็นการติดตามและตรวจสอบระบบมาตรฐานกันภายในด้วย

การผลิตและการจัดการกลุ่ม

ในระบบการผลิต สมาชิกในเครือข่ายต้องการพัฒนาผลผลิตสินค้า การกระจายสินค้า และการพัฒนากลุ่มเน้นความปลอดภัยของผู้บริโภคเป็นหลัก โดยกลุ่มต้องการให้เกิดการผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยคนอินทรีย์ โดยเฉพาะในกรณีมูลนิธิสวนพุทธธรรม ที่เป็นพื้นที่นำร่องของเครือข่าย

นอกจากนั้น ในระบบการผลิต โดยเฉพาะในกรณีของ มูลนิธิสวนพุทธธรรม ซึ่งปัจจัยในการผลิต คือที่ดิน มาจากการบริจาค โดยคุณอรรรถุณี ลัยเจริญ ที่ได้บริจาคที่ดิน (ในปี 2545) เพื่อมาก่อตั้งและดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิสวนพุทธธรรม ซึ่งจะเน้นกิจกรรมด้านศาสนาเป็นหลัก โดยทำงานประสานไป กับสถาบันวิจัยหรือศูนย์ ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูน โดยต่อมา ประมาณปี 2550 มูลนิธิสวนพุทธธรรมจึงได้มีการดำเนินโครงการสัมมาภิจเกษตรอินทรีย์ขึ้น โดยมีนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรการจากสถาบันอุดมศึกษา คือ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มาเป็นที่ปรึกษาและการดำเนินการโครงการ

โดยมีการแนะนำและให้ความรู้เรื่องนวัตกรรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกอง ซึ่งส่งผลต่อปริมาณและคุณภาพของการผลิตผัก อีกทั้งยังมีส่งผลต่อการขอการรับรองมาตรฐานที่กลุ่มขออีกด้วย ส่วนปัจจัยด้านแรงงาน มูลนิธิสวนพุทธธรรมอาศัยแรงงานที่เป็นจิตอาสา ดังนั้น จึงไม่มีต้นทุนหรือต้นทุนในการจ้างแรงงานต่ำ

มีแนวคิด/วิธีการ

1) เครือข่ายมีการจัดการการผลิต การวางแผน (สามารถผลิตได้ตลอดทั้งปี) และนวัตกรรมการผลิต มีความชัดเจนในการผลิต มีระบบและแผนการตลาด โดยเฉพาะในกลุ่มมูลนิธิสวนพุทธธรรม ที่ต้นทุนการผลิตไม่สูง เนื่องจากอาศัยแรงงานที่เป็นจิตอาสา ดังนั้น จึงไม่มีต้นทุนหรือต้นทุนในการจ้างแรงงานต่ำ

2) มีการสร้างฐานการผลิตจากการสร้างประสบการณ์ของเกษตรกร

3) สถาบันวิจัยหรือศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูน เป็นเลขานุการของเครือข่ายและมีกรรมการเครือข่ายขับเคลื่อนกิจกรรมกลุ่มทั้งหมด เช่น การจุดประกายให้กับกลุ่มมีแนวคิดในการผลิตและรวมกลุ่ม

การกระจายสินค้า

สมาชิก/กลุ่มในเครือข่าย มีช่องทางในการกระจายสินค้าหลายช่องทาง และมีแบรนด์ มีบรรจุภัณฑ์ที่ดี คือ สะอาด สวยงาม สะดุดตา ระบุชื่อผู้ผลิตที่ชัดเจนระบุมาตรฐานรับรอง ระบุรายละเอียดของสินค้า มีแนวคิด/วิธีการ

สมาชิกของกลุ่มในเครือข่ายมีการกระจายสินค้าที่หลากหลาย คือ

1) สวนพุทธธรรม ส่งสินค้าไปยังห้างสรรพสินค้าแม็คโคร (ในจังหวัดลำพูน เชียงใหม่และเพชรบูรณ์) ตลาดอิมบูนู (เชียงใหม่) ส่งตาม order จากลูกค้าโดยตรงและแพ็คกล่องขนส่งทางรถยนต์

2) กลุ่มโขงสาละวิน ขายตาม order ด้วยการส่งสินค้าไปยังลูกค้าทางไปรษณีย์และใช้ระบบจ่ายเงินโอนทางธนาคาร

3) กลุ่มตอยหลวง มีผู้ซื้อมารับซื้อโดยตรงที่สวนหรือแปลงเช่น บริษัทอาดัมมอร์แกนิกส์ บริษัทชิตาออร์แกนิกส์ และทดลองการส่งกล่องผักให้กับผู้บริโภคหรือระบบแบบ CSA (Community Support Agriculture)

การเชื่อมโยงผู้บริโภค

มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับผู้บริโภค การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค

มีแนวคิด/วิธีการอย่างไร

- 1) ใช้กิจกรรม งานมหกรรม/งานแสดงสินค้า ลานกิจกรรมในจังหวัด เช่น ช่าง/ลานเสวนา
- 2) การทำกิจกรรมกับสวนพุทธธรรมของกลุ่มอาชีวกรรม
- 3) มีการร่วมกิจกรรมกับเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์
- 4) มีการสำรวจกลุ่มผู้บริโภค และจัดทำเครือข่ายผู้บริโภค

การสื่อสารและประชาสัมพันธ์

เครือข่ายฯ ต้องการให้เกิดการสื่อสารกับภายนอก ทั้งผู้บริโภค และบุคคลทั่วไปให้ได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าของกลุ่มและการผลิตเกษตรอินทรีย์ของเครือข่าย

มีแนวคิด/วิธีการอย่างไร

- 1) การสื่อสารกับสังคม มีหลายช่องทาง เช่น facebook (สวนพุทธธรรม เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูน สถาบันวิจัยหรือภูฏายซ์) เว็บไซต์ และเครือข่ายนักข่าวพลเมือง
- 2) การปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) โรงเรียน
- 3) มีสื่อ เช่น แผ่นพับ (สวนพุทธธรรม)
- 4) การออกงานขายสินค้า งานช่วง งานมหกรรม

Facebook เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดลำพูน

เว็บไซต์มูลนิธิสวนพุทธธรรม (http://suanbuddha.com)

สิ่งที่เอื้อให้การดำเนินการนั้นสำเร็จ

1) การมีกลไกในการสร้างองค์ความรู้ ผ่านการคัดเลือกปราชญ์ (ผู้นำ/สมาชิกเครือข่าย) มูลนิธิสวนพุทธธรรม (เป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้) แหล่งเรียนรู้ในแต่ละพื้นที่ และงานวิจัยท้องถิ่น การจัดทำระบบฐานข้อมูลเกษตรกร และการสร้างพื้นที่ของการเรียนรู้ตามวิถีวัฒนธรรม เช่น ช่วงการเรียนรู้ ซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จึงก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และต่อยอดองค์ความรู้ในการนำไปปฏิบัติและดำเนินการผลิตเกษตรอินทรีย์ของสมาชิกภายในกลุ่มได้

2) ความสำเร็จในระบบมาตรฐาน คือ มีมาตรฐาน “คน” ที่มีคุณธรรม คือ ผู้ผลิต/เกษตรกรมีความตั้งใจในการทำเกษตรอินทรีย์ ผลิตผลผลิตเพื่อความปลอดภัยในสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค

อีกทั้ง ผู้ผลิตมีศาสนาเป็นฐานในการดำเนินชีวิตการดำรงชีวิตและการผลิตเกษตรอินทรีย์ เช่น หลักธรรมะ คำสอน การรักษาศีลและสร้างจิตอันเป็นกุศล โดยผ่านกิจกรรมภายในเครือข่ายเช่น กิจกรรมของกลุ่มสมาชิกในสวนพุทธธรรม เป็นต้น

3) การมีบุคลากรภายในกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อ และประชาสัมพันธ์และหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะในท้องถิ่นให้การสนับสนุน เช่น อบจ. มีนโยบายในการผลักดันให้จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่ผลิตอาหารปลอดภัย เป็นต้น

4) เครือข่ายมีช่องทางที่หลากหลายในการเชื่อมโยงกับผู้บริโภค เช่น กิจกรรม งานมหกรรม/งานแสดงสินค้า กิจกรรมช่วงเสวนา กิจกรรมของกลุ่มสมาชิกเครือข่าย เช่น กิจกรรมสวนพุทธธรรมของกลุ่มญาติธรรม และการเข้าร่วมกิจกรรมกับเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนภาคเหนือ

5) การพยายามการเชื่อมโยงตลาดด้วยการใช้สายสัมพันธ์กับญาติธรรม เช่น กรณีกลุ่มมูลนิธิสวนพุทธธรรม ทำให้เกิดช่องทางในการกระจายสินค้าที่ง่ายต่อการสร้างความน่าเชื่อถือในสินค้า

6) ด้านการผลิต มีฐานจากกลุ่มปราชญ์และการเรียนรู้จากสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยแม่โจ้

7) ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม มีกรรมการ/แกนนำเครือข่ายที่มีการรวมกลุ่มทำงานด้านสังคมและการพัฒนาอย่างยาวนาน นอกจากนั้น ยังเป็นประสานให้เกิดการรวมกลุ่มและการจัดการกลุ่ม

ข้อคิดและบทเรียนสำคัญ

1) การจัดการเรียนรู้ การมีกลไกในการสร้างองค์ความรู้ ผ่านการคัดเลือกปราชญ์ (ผู้นำ/สมาชิกเครือข่าย) มูลนิธิสวนพุทธธรรม (เป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้) และงานวิจัยท้องถิ่น และการสร้างพื้นที่ของการเรียนรู้ตามวิถีวัฒนธรรม เช่น ช่วงการเรียนรู้ ซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จึงก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และต่อยอดองค์ความรู้ในการนำไปปฏิบัติและดำเนินการผลิตเกษตรอินทรีย์ของสมาชิกภายในกลุ่ม

2) มาตรฐานความปลอดภัย นอกจากมีการขอการรับรองมาตรฐานของระบบมาตรฐานต่างๆแล้ว เครือข่ายยังมีการสร้างมาตรฐาน “คน” ที่มีคุณธรรมคือ ผู้ผลิต/เกษตรกร มีความตั้งใจในการทำเกษตรอินทรีย์ ผลิตผลผลิตเพื่อความปลอดภัยในสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค อีกทั้ง ผู้ผลิตมีศาสนาเป็นฐานในการดำเนินชีวิตการดำรงชีวิตและการผลิตเกษตรอินทรีย์ เช่น หลักธรรมะ คำสอน การรักษาศีลและสร้างจิตอันเป็นกุศล โดยผ่านกิจกรรมภายในเครือข่าย เช่น กิจกรรมของกลุ่มสมาชิกในสวนพุทธธรรม เป็นต้น

3) การผลิตมีฐานจากกลุ่มปราชญ์และการเรียนรู้จากสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยแม่โจ้

4) การบริหารจัดการกลุ่ม มีกรรมการ/แกนนำเครือข่ายที่มีการรวมกลุ่มทำงานด้านสังคมและการพัฒนาอย่างยาวนาน นอกจากนั้น ยังเป็นผู้ประสานให้เกิดการรวมกลุ่มและการจัดการกลุ่ม

5) การกระจายสินค้า การพยายามการเชื่อมโยงตลาดด้วยการใช้สายสัมพันธ์กับญาติธรรม เช่น กรณีกลุ่มมูลนิธิสวนพุทธธรรม ทำให้เกิดช่องทางในการกระจายสินค้าที่ง่ายต่อการสร้างความน่าเชื่อถือในสินค้า

6) การเชื่อมโยงผู้บริโภค ที่ประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากเครือข่ายมีช่องทางที่หลากหลายในการเชื่อมโยงกับผู้บริโภค เช่น กิจกรรมงานมหกรรม/งานแสดงสินค้า กิจกรรมช่วงเสวนา กิจกรรมของกลุ่มสมาชิกเครือข่าย เช่น กิจกรรมสวนพุทธธรรมของกลุ่มญาติธรรม และการเข้าร่วมกิจกรรมกับเครือข่ายเกษตรกรมายั่งยืนภาคเหนือ

7) การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ มีปัจจัยความสำเร็จที่เป็นสิ่งสำคัญคือ การมีบุคลากรภายในกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อและประชาสัมพันธ์และหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะในท้องถิ่นให้การสนับสนุน เช่น อบจ. มีนโยบายในการผลักดันให้จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่ผลิตอาหารปลอดภัย เป็นต้น

ข้อคิดเห็นและบทเรียนของการทำเกษตรอินทรีย์

1) การทำเกษตรอินทรีย์ให้ได้ผล คือ การต้องทำเห็นเป็นตัวอย่าง เช่น การทำให้เห็นผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจนในการผลิตเกษตรแบบอินทรีย์สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้และขยายโอกาสในการต่อยอดการผลิตและตลาดได้ ก็จะสามารถขยายฐานเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ได้ เป็นต้น

2) ต้องสร้างความรู้ องค์กรความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นระบบ มีการเตรียมตลาดรองรับผลผลิตของเกษตรกรและรักษาระบบนิเวศจะทำให้เกษตรอินทรีย์มีความยั่งยืนได้

ที่ปรึกษา

รศ.บำเพ็ญ เขียวหวาน

รศ.ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ

ผู้เรียบเรียง

นางสาวจุไรพร จิตต์พิทักษ์

เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูน

ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูน

พฤษภาคม 2557

พิมพ์ครั้งที่ 1

จำนวนพิมพ์

500 เล่ม

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

จัดพิมพ์โดย

โครงการการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านเกษตรปลอดภัย

ด้วยกระบวนการเรียนรู้ผ่าน ICT ศูนย์จัดการทรัพยากร

เพื่อท้องถิ่น ห้อง 1610 อาคารบริหารชั้น 6

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตำบลบางพูด

อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

โทร.0-2503-7777 ต่อ 8083 มือถือ 081-964-2969

พิมพ์ที่

บริษัทนิเวศธรรมดาการพิมพ์ (ประเทศไทย) จำกัด

202 ซอยกรุง 57 แขวงยานนาวา เขตสาทร

กรุงเทพฯ 10120

กรณีศึกษา
การทำเกษตรอินทรีย์
ของ
เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดลำพูน
อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

โครงการการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านเกษตรปลอดภัยด้วยกระบวนการเรียนรู้ผ่าน ICT
ศูนย์จัดการทรัพยากรเพื่อท้องถิ่น (CRC) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ภาศึเครือข่าย และ สสส.

คำนำ

โครงการการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านเกษตรปลอดภัยด้วยกระบวนการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (เรียกชื่อย่อว่า “โครงการการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านเกษตรปลอดภัยผ่านICT”) ได้รับทุนสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นเวลา 3 ปี (2556/2557-2558/2559) สำหรับปี 2556/2557 เป็นการดำเนินงานเป็นปีแรก โดยมีพื้นที่นำร่องเข้าร่วมดำเนินงานจำนวน 42 กลุ่ม ดังนั้นโครงการฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการดำเนินงานในปีแรกมีหลายกลุ่มที่สามารถเป็นต้นแบบในการดำเนินงานด้านเกษตรอินทรีย์แก่กลุ่มอื่นๆ หรือองค์กรต่างๆ ได้ จึงได้ดำเนินการศึกษารวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลเป็นเอกสารตั้งรายละเอียดตามเอกสารที่ปรากฏในเล่มนี้แล้ว

โครงการฯ จึงขอขอบคุณเครือข่ายเกษตรกรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูน ที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการเรียบเรียงครั้งนี้เป็นอย่างมาก และขอขอบคุณคณะผู้เรียบเรียงที่ได้กรุณาดำเนินการจนสำเร็จเรียบร้อยด้วยดี โครงการฯ หวังว่าเอกสารเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจงานด้านเกษตรอินทรีย์ต่อไป

โครงการการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้าน
เกษตรปลอดภัยผ่าน ICT
พฤษภาคม 2557

สารบัญ

	หน้า
ประวัติและความเป็นมา	1
วัตถุประสงค์ของเครือข่าย	3
สถานที่ตั้ง	4
โครงสร้างการบริหาร	4
การเข้าสู่เขตปลอดภัยและเขตอินทรีย์	9
การจัดการเรียนรู้	9
มาตรฐานความปลอดภัยในผลผลิตเกษตร	13
การผลิตและการจัดการกลุ่ม	15
การกระจายสินค้า	16
การเชื่อมโยงผู้บริโภค	17
การสื่อสารและประชาสัมพันธ์	18
สิ่งที่เอื้อให้การดำเนินการสำเร็จ	19
ข้อคิดและบทเรียนสำคัญ	20
ข้อคิดเห็นและบทเรียนการทำเกษตรอินทรีย์	22